

Agentschap NL
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Verbreding bodem
- ruimte, water, groen
grijs, rood

Platform Overheid en
kwaliteit Bodembeheer
Provincies 25 nov 2010

24 november 2010

Gemma van Eijnsden

» *Als het gaat om milieu
en leefomgeving*

Bodemkwaliteit meer dan een metaal per mg/kgds

Verbreding bodem: ruimte, water, groen, grijs, rood

- Uitvoeringsprogramma bodemconvenant
- Transitie naar samenhangend beleid voor de ondergrond
- Kennisagenda ondergrond
- Initiatief bewust bodemgebruik
- Quick scan SIKB normblad en het Convenant op een rij
- Overzicht wat doen we al?
- Ruimte
- Water
- Gebiedsontwikkeling

Verbreding bodem, waarom?

Belemmeringen:

- Kosten bodemsaneringsoperatie
- Saneringsdoelstellingen niet/moeilijk te behalen
- Duurzaam bodemgebruik niet door bodemsaneringsbeleid alleen

Trends

- Decentralisatie, Europa
- Energie-, klimaat-, grondstoffen-, financiële - & politieke crisis.

Visie Uitvoeringsprogramma convenant

UITVOERINGSPROGRAMMA

BODEMCONVENANT

Transitie
van **sectoraal bodembeleid**
naar **integraal**
bodemontwikkelingsbeleid

Kennisagenda ondergrond

- Nieuwe opgaven in een maatschappelijke (sociaal-economische) context
 - Klimaatverandering
 - Energievraagstuk
 - Verbeteren kwaliteit leefomgeving
 - Verstedelijking en duurzaamheid

Bodem als onderdeel van het ruimtelijk systeem

- > kennisagenda bodem en ondergrond

UITVOERINGSPROGRAMMA

BODEMCONVENANT

“Weten is niet genoeg, we moeten het gebruiken.
Willen is niet genoeg, we moeten het doen”.

Voor deze transitie is bewustwording nodig!

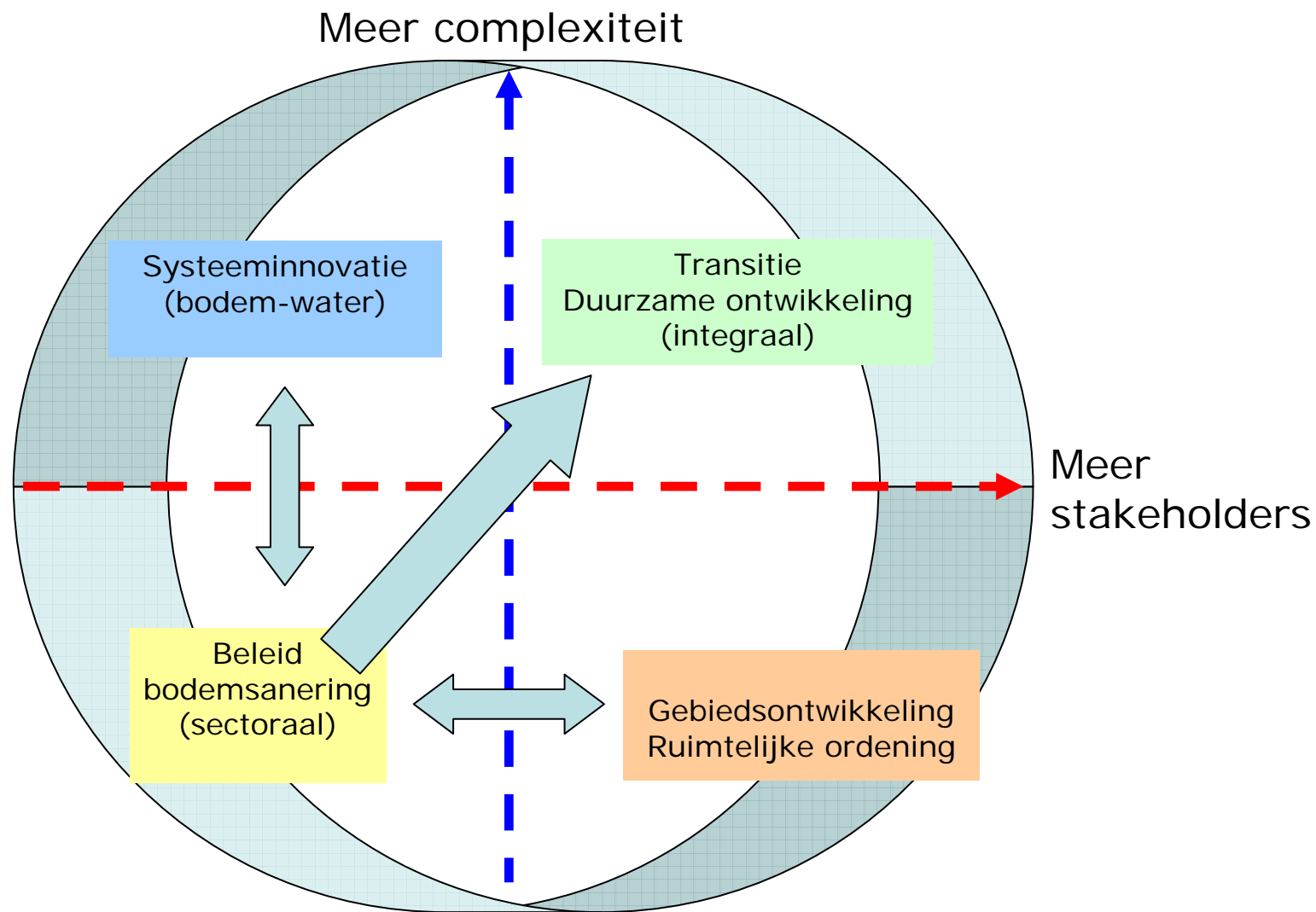
Bodem als probleem?
Bodem als kans!

Hoe kunnen bodem en ondergrond bijdragen aan een duurzame toekomst?
Sociaal initiatief van bodemprofessionals en bodemambassadeurs

De levende bodem.
Bewust van de verschillende brillen waarmee we naar de bodem kijken
Met nieuwe perspectieven aan de slag gaan

Verbreed bodembeleid

Het bodemconvenant – 10 juli 2009

Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties

- Aanpak spoedlocaties
- Verbinding bodembeleid met water, energie en ruimtelijke ontwikkeling
- Duurzaam gebruik ondergrond
- Gebiedsgericht grondwaterbeheer en WKO
- Kennisagenda en kennisuitwisseling

Verschuiving bodembeleid:

- **creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik**

UITVOERINGSPROGRAMMA

BODEMCONVENANT

De PI's:

het **project spoedlocaties**

in 2015 spoedlocaties zo veel mogelijk gesaneerd dan wel beheerst

het **project gebiedsgericht grondwaterbeheer**

Volwaardige oplossing voor beheersing van grootschalige grondwaterverontreiniging

het **project ondergrond**

transitie naar een duurzaam gebruik van de ondergrond

het **project wijziging wet- en regelgeving transitie bodembeleid**

Gebiedsgerichte aanpak (1-2 jr)
AmvB Bodemenergie (1-1 ½ jr)

het **project midterm review**,
najaar van 2011 liggen partijen voldoende op schema?

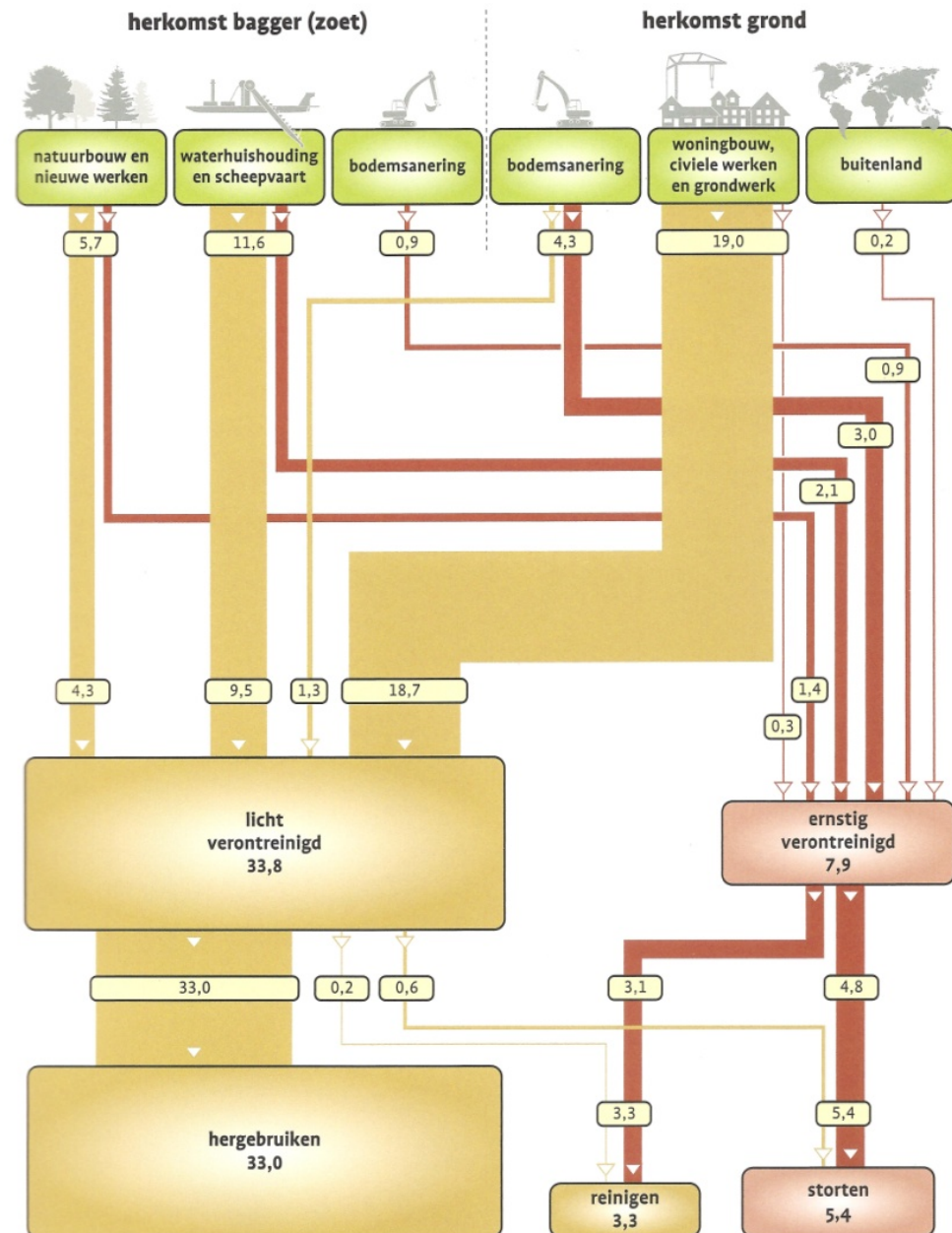
Doelstellingen voor de ondergrond (convenant)

- transitie van het bodembeleid naar **samenhangend beleid voor de ondergrond** (integratie bodembeleid met water- en energiebeleid en ruimtelijke ontwikkeling);
- het onder milieuhygiënische randvoorwaarden **accomoderen** van het toenemend **gebruik van de ondergrond**;
- het verwerven van **kennis over de risico's van het gebruik** van de ondergrond;
- het benutten van de kansen van de ondergrond en het **verschaffen van instrumenten** hiervoor, met behoud van kwaliteit;
- het waar nodig aanpassen van de **bestuurlijke taakverdeling**.

Integrale oplossingen vragen nieuwe kennis

Management en besluiten complexer

A. Grond- en baggerstromen

Alle getallen in miljoenen tonnen in 2006

Ontwikkelingen op een rij

SIKB 8001	SIKB 2015
Kabinetsstandpunt Beleidsvernieuwing bodemsanering 2001	Convenant Bodemontwikkelingsbeleid 2009
Kwaliteit visie bodemsanering, programmering, uitvoering, nazorg, beheersing en continu verbeteren	Alternatief voor aanpak grondwaterverontreinigingen in gebiedsgericht beheer perspectief Verbreding bodem
Programmering, werkvoorraad en verantwoording aan VROM	Decentralisatie Aanpak spoedlocaties, midtermreview 2011
Visie en doelen Wbb bevoegd gezag	Spoedlocaties Provinciale visies ondergrond; Transitie ondergrond.

Ontwikkelingen op een rij

Beleid richting medewerkers	Transitie, niet alleen inhoudelijk Verandering in werkwijze van medewerkers: 'willen en kunnen'
Beleid richting 'derden'	Transitie: niet alleen inhoudelijk Verandering in werkwijze van mensen buiten bodemsector Van government naar governance: belanghebbenden en netwerken meer bij besluitvorming betrokken
Bodemkwaliteit	Maatschappelijke opgaven Schaalniveau's in ruimte en tijd; fysiek en sociaal Gebiedsontwikkeling Leren van de praktijk waar transitieproblemen zich voordoen.

Wat we al doen

- Pionierswerk: Drente maakt een structuurvisie ondergrond en speelt pro-actief in op CO2-opslag discussie
 - Tanja Klip, bodemambassadeur Initiatief bewust bodemgebruik
- Waterwet: gemeentelijk rioleringsplan als kader voor duurzaam Enschede
 - kapstok voor stedelijk grondwaterkwaliteitsbeheer
- Apeldoorn: gebiedsgericht grondwaterbeheer koppelt opgaven gebiedsontwikkeling, woningbouw, industriële waterbehoefte, WKO, natuurontwikkeling (Hoenderpark, Ugchelen).
- 12 provinciale bodemvisies, 17 gemeentelijke visies- en gebiedsplannen

Beleid, instrumenten, handreikingen, ...

- Rijksvisie duurzaam gebruik ondergrond (2009)
- Nieuwe wet op de ruimtelijke ordening (2008)
- Waterwet bundelt 8 sectorale wetten (2009)

- KWR Ordening van de ondergrond – fysiek en juridisch afwegingskader (maart 2010)
- Handreiking gebiedsgericht grondwaterbeheer (december 2009)
- Handleiding BOEG (WKO installeren in of nabij grondwaterverontreiniging; NVOE, Arcadis, Deltares april 2010)
- Onderste steen boven, voortbouwen op duurzame gronden (VROM/BMC juni 2010)
- Pionieren in de ondergrond (TTE/VROM augustus 2010)
- Wet bodembescherming – verruiming gebiedsgerichte aanpak (RvS, nog 2 jr)
- AmvB bodemenergie (jan 2011 Min, ambitie 1 jan 2012)

Ruimtelijke ordening: 1 afwegingskader?

Is het identificeren, waarderen en wegen van voorraden een oplossing?

- Maatschappij kent uiteenlopende culturele oriëntaties
- Actoren vinden verschillende voorraden met verschillende kwaliteiten van belang.

Voorkom dat bepaalde culturele oriëntaties op de ruimte worden genegeerd:

- culturele interactie
- Openheid besluitvormingsproces
- Verrijking
- Ruimtegebruik dat een **variëteit** aan waarden en normen respecteert

Toekomstverkenning water en bodem

Landbouw:

Nu: drooglegging, drainage, peilbeheer, bemaling, zoetwatertoevoer. Verzilting, bodemdaling en eutrofiëring.

Perspectief:

Snel wisselend en daarmee onduidelijk op de lange termijn, door mondiale economische ontwikkeling, schaarste aan energie en grondstoffen.

In hoeverre blijft de waterhuishouding de landbouw faciliteren, bij toenemende ruimtedruk en klimaatverandering?

Welke combinatiemogelijkheden zijn er met landschap, recreatie, natuur, energievoorziening, woningbouw, kringloopsluiting?

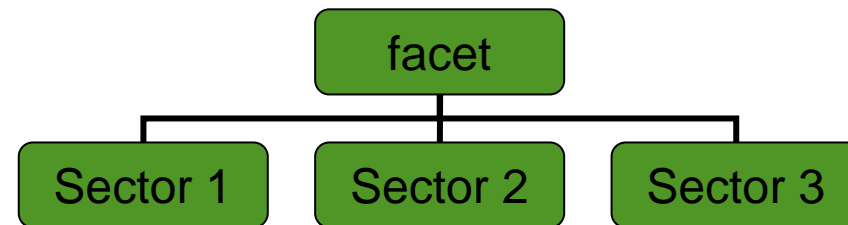

Gebiedsontwikkeling als oplossingsrichting

Habiforum – 2009

Ervaringen duurzame gebiedsontwikkeling

- Vernieuwend ruimtegebruik omdat de klassieke organisatie-interne planmatige aanpak matig werkt
- Alliantiegerichte aanpak is nodig
- 'Het systeem' moet daarop aangepast worden

Uitdaging: gebiedsontwikkeling verrijken

Projecten = **actie**

- Kracht: inhoudelijk gericht op resultaat
- Zwakte: gefixeerd op weg naar weerstand
 - Weerstand neemt toe naarmate minder belangen zijn verdisconteerd

Programma = **verbinding**

- Kracht: multifunctionaliteit en integratie tussen veelheid projecten centraal
- Zwakte: bovenstaand gezaghebbend inzicht om projecten te integreren

Een verrijkt begrip van gebiedsontwikkeling

Beleidsurgentie = **motor** achter gebiedsontwikkeling

- Kracht: als partij echt iets wil kan er opvallend veel
- Zwakte: urgenties hoeven niet urgent te blijven

Beleidsconstructen = **zwarte gat** gebiedsontwikkeling

- U moet innoveren, maar mag niet afwijken van bestaande manieren van hoe wij het doen
- U mag voorstellen dat anderen het anders doen, maar kom niet aan ons

$$G = \frac{\sum (\text{projecten} \times \text{programma} \times \text{beleidsurgentie})}{\text{beleidsconstructen}}$$